

III. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ, СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ ТА АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКА ШКОЛА САНАТОРНОГО ТИПУ В РЕАБІЛІТАЦІЇ МОЛОДІ, ЩО СТРАЖДАЄ НА СКОЛІОЗ

Марія Гільмутдінова, Аркадій Кісельов, Володимир Шатохін
Миколаївський державний університет ім. В. О. Сухомлинського

Анотація

В статті представлені дані захворюваності та поширеності сколіозу, виявленого при профілактичних оглядах, фізична реабілітація в спеціалізованій школі-інтернаті санаторного типу.

Annotation

The article represented the information about statistic of sick and widespreadness of scoliosis, prophylactic measures in early direction of wrong bearing and scoliosis, their physical rehabilitation in a sanatorium type particularized boarding school.

Актуальність проблеми. За даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) 2,5 % загальної кількості дітей складають діти, які відповідають поняттю інвалідності і потребують допомоги держави. 1,5 % з них, можливо повністю або частково адаптовані до соціального життя в суспільстві [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Захворюваність дітей є важливим критерієм оцінки здоров'я населення кожної країни. За статистичними звітами Міністерства охорони здоров'я України кількість дітей-інвалідів постійно зростає. На сьогоднішній день на кожні 10000 дітей віком до 16 років припадає 130 дітей-інвалідів.

Найчастіше інвалідність серед дітей спостерігається від уражень центральної нервової системи та органів чуттів, приблизно половину усіх випадків інвалідності складають діти з дитячим церебральним паралічем. Не останнє місце по кількості випадків інвалідності займають порушення опорно-рухового апарату, з яких 8 % складає сколіоз [7].

Ловейко І.Д., Луковська О.Л., Корнійчук Д.М., Воробйов М.В. (1989, 2007) зазначали, що сколіоз супроводжується не тільки фізичними вадами, а і функціональними порушеннями в ряді органів і систем. Вирішення комплексних питань, що пов'язані із всіма видами реабілітації – медичної, педаго-

гічної, психологічної і соціальної, призведе до загальних досягнень – соціальної інтеграції дитини. Але щоб хвору дитину спеціалізувати, створити повноцінним членом суспільства, однієї медичної реабілітації недостатньо. Важливо щоб спеціалізація в галузі реабілітації була пов'язана з питаннями психологічної підтримки, педагогічної направленості навчання, виховання, гармонії фізичного і психічного формування мотивації дитини, що здійснюють спеціалізовані школи інтернати [4, 5].

Зростання дитячої інвалідності в Україні викликало занепокоєння державних органів влади. У січні 1999 року Кабінет Міністрів України затвердив «Комплексну програму вирішення проблеми інвалідності», згідно якої в кожному регіоні стали створювати центри ранньої медичної і соціальної реабілітації дітей-інвалідів, спеціалізовані школи інтернати для дітей з розумовими і фізичними вадами, в тому числі і для сколіозу.

Об'єктом дослідження були статистичні звіти лікувально-профілактичних закладів про результати профілактичних оглядів дітей дошкільних закладів і учнів 1-11 класів шкіл Миколаївської області, спеціалізована школа-інтернат санаторного типу для дітей, що страждають на сколіоз.

Мета дослідження – вивчити медичні картки учнів, стан їх здоров'я та методика фізичної,

психічної та соціальної реабілітації при різних стадіях сколіозу.

Розробка отриманих даних здійснена за соціальними групами, віком, статтю.

Результати дослідження.

Профілактичні огляди дітей і підлітків в закладах освіти, що здійснюються постійно спеціалістами лікувально-профілактичних закладів області довела, що порушення постави і сколіоз мають тенденцію збільшення показників захворюваності і поширеності. У динаміці за останні чотири роки (2005-2008 рр.) середня поширеність порушень постави складала 41,2-40,5 і сколіозу 24,6-25,0 на 1000 дітей віком до 14 років. Всього на обліку в лікувальних закладах області 21890 дітей з порушенням постави і 10164 зі сколіозом. З 1999 року розповсюдженість сколіозу зросла в кількісному відношенні з 2860 до 4475 у 2007 році [6].

Серед соціальних груп перевагу мають діти міст. У статевому складі поширеність захворювань у дівчаток складає 51-52%, у хлопчиків – 48-49 %.

Відповідно до міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки існуюча спеціалізована школа-інтернат для дітей, що страждають на сколіоз була створена в 1970 р. місткістю на 180 місць. У 1999 році реорганізована у спеціалізовану школу-інтернат санаторного типу на 350 місць. Додатково побудовано типові спальні корпуси, їдальню, плавальний басейн, фізкультурні класи, кабінети лікувальної терапії, фізіотерапевтичний та інші кабінети. Якщо спочатку в школу при-

ймалися діти віком з 7 до 14 років, то з 2000 року віком до 18 років. В школі здійснюється навчання згідно спеціальної програми з 1 по 11 класи, яка включає в себе навчання, виховання і комплекс лікувально-фізкультурних вправ, гідротерапію, фізіо- і фітотерапію та ін.

Всього в спеціалізованій школі-інтернаті навчаються і лікуються 368 учнів, з яких 203 хлопці і 165 дівчини. Середня наповнюваність учнів у класах молодшого шкільного віку 38, у середньому шкільному віці 37 і у старшому – 25 учнів. Віковий і статевий склад учнів мав перевагу у хлопчиків, але чим старшим стає клас, тим більше в ньому було дівчаток.

Вікова структура хворих на сколіоз у школі-інтернату характеризувалась наступним чином: учні 6-ти років складали 6%, 7-ми років – 11%, 8-ми років – 10,3%, 9-ти років – 10,8%, 10-ти років – 34,2%, 11-ти років – 11,1%, 12-ти років – 8,9%, 14-ти років – 3,2%, 15-ти років – 1,0%, 16-ти років – 3,0%, 17-ти років – 0,5%.

Кожен учень спеціалізованої школи-інтернат має індивідуальну медичну реабілітаційну картку, де регулярно 1 раз в місяць записуються результати медичного огляду, прийому лікувальних і фізичних процедур, вітаміно і фізіотерапії, виконання комплексу лікувальної фізкультури і масажу, вправ у плавальному басейні та елементів загартування.

За стадіями перебігу сколіозу ортопедична патологія складала 70,3%, серед яких:

– перша стадія – 217 учнів, або 87,2%;

– друга стадія – 16 учнів, або 6,4%;

– третя стадія – 8 учнів, або 3,2%;

– четверта стадія – 2 учні, або 0,9%.

За етіологічним та клінічним станом 51% складали диспластичні сколіози, 39% ідіопатичні, 3% нейрогенні, 2% вроджені форми сколіозу. Переважну більшість змін хребта спостерігалось у грудному, шийно-грудному відділах, 8% у шийному.

Аналіз медичних карток учнів спеціалізованої школи-інтернату за 2000-2007 роки дав можливість стверджувати про позитивні результати навчання і лікування. Комплексні реабілітаційні лікувально-фізкультурні, психологічні і соціальні заходи призвели до стабілізації процесу у 63% учнів, зменшення дуги кривизни у 31% учнів, не зупинено процес прогресування сколіозу у 6% учнів школи. За 8 років перебування в школі прогресування процесу зменшилось з 11,4% у 2000 р до 2,5% у 2007 р., причому, частіше при сколіозі III і IV стадії у грудно-поперековому і грудному відділах хребта. За станом здоров'я 11 учнів отримало інвалідність, а 13 учнів змушені постійно носити спеціальні корсети.

Висновки.

1. Порушення постави і сколіоз мають тенденцію розповсюдженості серед дітей і підлітків.
2. Сколіоз як загальне захворювання вимагає тривалого лікування із застосуванням фізичної, психологічної та соціальної реабілітації.

Таблиця 1.

Динаміка порушень постави і сколіозу виявлених при профілактичних оглядах.

№	Рік профілактичного огляду	Виявлено порушень постави			Виявлено сколіозу		
		Всього	Хлопчики	Дівчата	Всього	Хлопчики	Дівчата
1	2005	5164	2365	2799	2348	968	1380
2	2006	5760	2799	2961	1831	796	1035
3	2007	7983	3805	4178	4475	1990	2485
4	2008	11375	5587	5788	4115	2089	2026
	Разом	30282	14556	15726	12769	5843	6926

3. Створення спеціалізованих шкіл-інтернатів санаторного типу дає можливість застосувати усі реабілітаційні заходи для прискорення одужання молодого генофонду України.
- СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**
1. Агаджанян И. А. Наука о здоровье и перспективы мировой цивилизации в XXI столетии. – Одесса // Сучасні досягнення валеології та спортивної медицини. 2001. – С. 7.
  2. Вернер Д. Реабілітація дітей-інвалідів. – М., 1995. – С. 87.
  3. Здоров'я жінок і дітей в Україні. – К. : //Кабінет Міністрів України. Міністерство охорони здоров'я. – 1997. – С. 151.
  4. Ловейко І. Д. Лікувальна фізична культура у дітей при дефектах постави, сколіозах, плоскостопях. – Л., 1989. – С. 1-7.
  5. Луковська О. М., Корнійчук Д. М., Воробйов Д. В. Фізична реабілітація дітей-інвалідів з порушеннями опорно-рухового апарату. – Дніпропетровськ//Спортивний вісник Придніпров'я, 2007, № 9. – С. 70.
  6. Показники діяльності лікувально-профілактичних закладів Миколаївської області за 2000-2007 рр. – Миколаїв // Центр здоров'я обласного управління облдержадміністрації.// 2008 – 9 с.
  7. Стан здоров'я дітей і підлітків в Україні та надання їм медичної допомоги за 2003 р. – К.// Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України. – 2004. – 140 с.

